[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 821

ਮੈਵਿਨ ਗੋਡੀਨਹੋ

ਬਨਾਮ.

ਗੋਆ ਰਾਜ

(2011 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 315)

17 ਜਨਵਰੀ, 2018

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ ਅਤੇ ਐੱਸ. ਅਬਦੁਲ ਨਜ਼ੀਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988: ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ)(i) ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ)(ii) ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਸ.120- ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਾਰਾ 120- ਬੀ, 409, 420, 465 ਅਤੇ 471 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ)(i) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ)(ii) ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਸ.120- ਬੀ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 120- ਬੀ, 409, 420, 465 ਅਤੇ 471 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 120- ਬੀ, 409, 420, 465 ਅਤੇ 471 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ)(i) ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ)(ii) ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਸ.120- ਬੀ । ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਫੈਸਲਾ: ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973: ਸ.227 - ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨਾ - ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਮਿਆਰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਉਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਇੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਾਂ ਹੋਏ ਸਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ: **1.** ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਉਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਇੰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਾਂ ਵਾਪਰੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। [ਪੈਰਾ 12] [827-ਏ-ਸੀ]

ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ (2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 368: [2010] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 669; ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਏ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 417: [2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 319; ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ, ਚੇਨਈ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸੇਲਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2018) 1 ਸਕੇਲ 5 - ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। 15.5.1996 ਅਤੇ 1.8.1996 ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 13] [827- ਈ-ਐੱਫ]

ਐਮ.ਆਰ.ਐਫ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰ ਪਾਰੀਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2010) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 374 : [2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1081; ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਹਰੀ ਲਾਲ ਭਗਵਤੀ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (2003) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 257: [2003] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1118 - ਕੇਸ ਲਾਅ ਰੈਫਰੈਂਸ [2010] 5 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.1081 ਪੈਰਾ 8 [2003] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.. 2003 [2003] ਆਰ. 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 669 ਪੈਰਾ 12 [2014] 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 319 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਪੈਰਾ 12 (2018) 1 ਸਕੇਲ 5 ਪੈਰਾ 12 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ;

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 315, 2007 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਦੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 26.10.2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ। ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3011 ਦੀ ਧਾਰਾ 314, 313, 312 ਅਤੇ 311 ਦੇ ਨਾਲ, ਐਮ.ਐਲ. ਵਰਮਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ, ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਖੇਤਾਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਗੋਪਾਲਨ ਨਾਇਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਵੇਦਾ ਨਾਇਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਡਿੰਪਲ ਨਾਗਪਾਲ, ਪੀਤਾਂਬਰ ਦੱਤ ਨੌਟਿਆਲ, ਤ੍ਰਿਵੇਣੀ ਪੋਟੇਕਰ, ਚੰਦਰ ਸ਼ੇਖਰ ਅਸ਼ਰੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨੂ ਟਮਟਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ। ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਏ. ਸੁਭਾਸ਼ਿਨੀ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਿਲ ਕਟਿਆਰ, ਪ੍ਰਤਾਪ ਵੇਣੂਗੋਪਾਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਰੇਖਾ ਰਮਨ, ਅਨੁਜ ਸਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕਨਿਕਾ ਕਲਿਆਰਾਸਨ (ਮੈਸਰਜ਼ ਕੇ ਜੇ ਜੈਨ ਐਂਡ ਕੰਪਨੀ ਲਈ), ਉਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਖੇਤਾਨ, ਐਡਵ. ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ.

ਮੈਵਿਨ ਗੋਡੀਨਹੋ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ, ਜੇ. 1 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲਾਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 2007 ਨੂੰ ਗੋਆ ਦੇ ਬੰਬੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2007 ਦੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 3, 10, 19, 21 ਅਤੇ 22 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਸਾਂਝੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵਿਦਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਪਣਜੀ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 409, 420, 465 ਅਤੇ 471, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 13 (1)(ਡੀ)(i) ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

2. ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਉਤਪਤੀ 30 ਸਤੰਬਰ, 1991 ਨੂੰ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਧੀਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਕਾਈਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਟੈਂਸ਼ਨ ਜਾਂ ਘੱਟ ਟੈਂਸ਼ਨ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਸੱਚੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਆਪਣੇ ਟੈਰਿਫ ਵਿੱਚ 25% ਦੀ ਛੋਟ ਲਈ ਯੋਗ ਹੋਣਗੀਆਂ। 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 315 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 22-12-1994 ਤੋਂ 29-07-1998 ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਗੋਆ ਰਾਜ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 313 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੁੱਖ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਕਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ 314 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 312 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 5) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ 2011 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 311 (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 7) ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਮੈਨੇਜਰ ਸਨ।

3. ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਨੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ, ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, 31-03-1995 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 30-09-1991 ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਬਿਨਾਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 15-5-1996 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ 'ਐਕਸਟ੍ਰਾ ਹਾਈ ਟੈਂਸ਼ਨ' ਪਾਵਰ ਸਪਲਾਈ ਦੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 01-08-1996 ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੁਬਾਰਾ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ 25% ਛੋਟ ਦੇ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 7 ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ।

4. ਇੱਕ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਰਾਜ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਦੋਵਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 7) ਨੂੰ ਗਲਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ 'ਤੇ 25% ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਵਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦਾ ਪੱਖ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ 4,52,77,856/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ।

5. ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜੱਜ, ਪਣਜੀ ਨੇ 8 ਦਸੰਬਰ, 2006 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, 409, 420, 465, 468 ਅਤੇ 471, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਤੇ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ)(i) ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 1988 ਦੀ ਧਾਰਾ 13(2) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੀੜਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸੋਧ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ। ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 120-ਬੀ, 409, 420, 465, 468 ਅਤੇ 471 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਧਾਰਾ 13(1)(ਡੀ)(i) ਅਤੇ 13(1)(ਡੀ)(ii) ਦੇ ਤਹਿਤ ਧਾਰਾ 120-ਬੀ, ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਲਜ਼ਮ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਨ।

6. ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 315/2011 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਐਮ.ਐਲ. ਵਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨੂ ਟਮਟਾ, 2011 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 311 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਗੋਪਾਲਨ ਨਾਇਰ, 2011 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 313 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਗੋਆ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

7. 2011 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 315 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3206-3217 ਆਫ 1999 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ 13 ਫਰਵਰੀ, 2001 ਨੂੰ ਉਸੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਗੋਆ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 31 ਮਾਰਚ, 1998 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਰਕੂਲਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੱਠ ਮਾਸਿਕ ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਦੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ੀਲਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਵੈਧ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 24 ਜੁਲਾਈ, 1998 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਵੈਧ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ 26 ਜੁਲਾਈ, 1998 ਤੱਕ

ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ 25% ਛੋਟ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਸੈੱਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ 27 ਜੁਲਾਈ 1998 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵੈਧ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦੀ ਘੋਖ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਪਰੋਕਤ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੰਤੁਲਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਸੈੱਟ ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

8. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖ ਕੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਵਿਰੋਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਬਦਨੀਤੀ ਨਾਲ, ਗਲਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ 1991 ਤੋਂ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਪਾਵਰ ਰਿਬੇਟ ਨੀਤੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ 1993 ਵਿੱਚ, ਉਦਯੋਗਿਕ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵਾਧੂ ਲਾਭ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਹਾਈ ਟੈਨਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਹਾਈ ਟੈਨਸ਼ਨ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਐਮ.ਆਰ.ਐਫ. ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰ ਪਾਰੀਕਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2010) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 374 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਇੱਕ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਮੰਤਰੀ ਵਜੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਸੀ।

9. 2011 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 311 ਅਤੇ 312 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਬੀਨੂ ਟਮਟਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਵਾਲ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 2.2.1999 ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਲਾਤ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 5 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 7 ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ। ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਵਾਰੰਟੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੀਰਾ ਲਾਲ ਹਰੀ ਲਾਲ ਭਗਵਤੀ ਬਨਾਮ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਗਲਤ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖਿਆ। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, (2003) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 257 ਅਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਵਾਲ ਅਧੀਨ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਨੀ ਪਈ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

10. 2011 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 313 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਆਸ਼ਾ ਜੀ. ਨਾਇਰ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਹੈਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਕਰਤਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਕੱਤਰ ਅਤੇ ਮੰਤਰੀ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਕਥਿਤ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ ਕਿ ਉਹ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।

11. ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2, ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸੇਵਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 6 ਅਤੇ 7 ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ (ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਅਤੇ 4) ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਗਲਤ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚਿਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜ਼ਾਨੇ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਝੂਠਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨੀਤੀਗਤ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧੋਖਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਸਪਲਾਈ 'ਤੇ 25% ਛੋਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਾਏ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਸਮੱਗਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

12. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜੇ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵੇਲੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਮਿਆਰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਿਆਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਰੇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਉਦੋਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਭਾਵੀ ਮੁੱਲ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸੰਭਾਵਿਤ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਸ ਧਾਰਨਾ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਾਂ ਵਾਪਰੇ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦੀ ਘੁੰਮਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। [ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ.,

ਮੈਵਿਨ ਗੋਡੀਨਹੋ ਬਨਾਮ ਗੋਆ ਰਾਜ

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਾਣਾ, ਜੇ.]

(2010) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 368 ਵੇਖੋ; ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਏ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ, (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 417; ਪੁਲਿਸ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ, ਚੇਨਈ ਬਨਾਮ ਐਸ. ਸੇਲਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2018) 1 ਸਕੇਲ 5।]

13. ਸਬੰਧਤ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ - ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ, 15-5-1996 ਅਤੇ 1-8-1996 ਦੀਆਂ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਕੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਮੁੱਦਾ ਅਜੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਏ ਗਏ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

14. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ